

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р по право Сашо Пенев

относно: конкурс за професор по професионално направление 3.6 право (административно право и административен процес), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 3 от 24. 01. 2014 г.

1. С обнародване в ДВ, бр. 3 от 24. 01. 2014 г., СУ „Св. Климент Охридски” е обявил конкурс за професор по професионално направление 3.6 право, административно право и административен процес. Документи за участие в конкурса е подал един кандидат - доцент Мария Гавраилова Славова, доктор по право. Мария Славова е член на Катедрата по Административноправни науки на Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, където се осъществява преподавателската и научната ѝ дейност.

Кандидатът е придобил образователната и научната степен доктор през 1985 г., а академичното звание доцент през 2004 г. Мария Славова е преподавател по право с повече от 29 години стаж в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски”. Следователно за кандидата са изпълнени предпоставките, предвидени в чл. 29 от Закона за развитие на академичния състав в Република България за участие в конкурс за професор.

Познавам преподавателската и научната кариера на кандидата, която се развива основно в областта на административното право и административния процес. След специализация в Университета в Оксфорд, Великобритания, и поредица от специализации в други

европейски и американски висши училища Мария Славова започна да чете дисциплината международно административно право, в която се отрази натрупания опит и в която тя инкорпорира основите на европейското административно право. През 1996 г. по нейна инициатива в Юридически факултет на СУ“Св. Климент Охридски“ беше създадена първата в страната Студентска правна клиника. Този вид практическо обучение на студентите юристи беше прието като успешно от студентите.

Освен курсовете по административно право и административен процес в СУ „Св. Климент Охридски“ Мария Славова е изнасяла и изнася и лекции по нормотворчество, документооборот, бежанско право, медийно право, права на малцинствата, право на неправителствените организации, основи на правото, европейска публична администрация, защита на информационна сигурност, превенция и установяване на киберпрестъпления в Новия Български университет, в Бургаския свободен университет, в Пловдивския университет „Пайсии Хилендарски“, Югозападния университет „Неофит Рилски“ и в Техническия университет.

В професионалния си път кандидатът съчетава преподавателска, научно-изследователска и практическа дейност. От 1995 г. М. Славова е вписана в Софийската адвокатска колегия, а също участва в работата на централната държавна и местната администрация като експерт в Постоянните комисии на Народното събрание, Министерския съвет, Столичния общински съвет и в Арбитража. Тази практика дава материал на кандидата да напише съчинения, посветени на въпроси от общата и специалната част на административното право и от областта на административното наказване, конституционното право и борбата с

корупцията. На това се дължи високият ѝ експертен капацитет като специалист по административно право, административен процес и публична администрация, което ѝ позволява да прави предложения *de lege ferenda* по теми, които са значими не само за административното право.

Същевременно професионализмът, значителният практически опит и уменията на доц. д-р Мария Славова като преподавател са основните причини за интереса към нейните лекции. Мария Славова е уважаван от студентите и докторантите лектор и научен ръководител

2. За участие в конкурса Мария Славова представя, в приложен към документацията списък трудове, публикувани след хабилитацията ѝ през 2004 г., общо 14 статии, 6 студии, 3 монографии, резензия и съставителство. Трудовете, публикувани след хабилитацията ѝ през 2004 г. не са част от дисертацията ѝ, нито от трудовете, представени за хабилитация.

Общата оценка на представените за участие в конкурса за професор статии и студии на кандидата е положителна. Студиите и статиите са посветени на въпросите на административното право и процес като „Принципи на европейското административно право“, „За реформата на съдебната власт. Възможна ли е тук и сега?“ (в съавторство), «Интернационализация на местното управление», «Особените юрисдикции - за и против», «Преглед на практиката по приложението на административнопроцесуалния кодекс», »Изследването на администрацията – традиционното мислене в публичната администрация. Размисли върху есето на Удроу Уилсън „Изследването на администрацията” и др.

На въпроси от специалната част на административното право са посветени някои от най-интересните работи на кандидата: «За усъвършенстването на висшето юридическо образование», » Демокрацията срещу корупцията. Нов поглед върху публичната администрация, «Арбитраж при административни спорове» и др.

На неизследвани в науката с интердисциплинарен или публичноправен характер въпроси кандидатът е посветил изследвания като «Правна рамка на СГО и ограничения при работата на НПО», «Справочник на основни нормативни актове за дейността на НПО», „Публично-частното партньорство в България.“, „Форми на реализиране на публично-частните партньорства», »Аутсорсинг на услуги», «Ползи от ПЧП», и др.

Изброените научни изследвания показват търсенията на доц. М. Славова в теорията и практиката на европейското административно право и административен процес в сравнителноправен аспект.

За качествата на научната продукция на кандидата свидетелства позоваването на трудовете ѝ в други научни изследвания, повече от 30 на брой, в страната и в чужбина.

3. Първият монографичен труд, представен за участие в конкурса за професор по административно право и административен процес е „Българският омбудсман. Административноправни въпроси“, издаден през 2014 г. от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“. Монографията е продължение на публикуваната през 2000 г. монография „Обмудсманът. Българската перспектива. Предложения de lege ferenda“. Изследването от 2000 г. е историкоправно и сравнителноправно, и е насочено към създаването на специален закон за омбудсмана у нас, докато резенцираният труд, написан десет

години след приемането на Закона за омбудсмана, изследва действието на закона, слабостите в правната уредба, дейността на българския омбудсман и перспективите на усъвършенстването му. В труда се разглежда проявлението на институцията в съвременна България, отсъствието на реални гаранции за независимост, потребността от гражданска култура на участие в управлението, конституирането, структурата и производството пред омбудсмана, отчетността, отговорността и финансирането му, както и омбудсмана като национален превантивен механизъм. Анализирани са практиката на Конституционния съд, на ВАС и ВКС, създадена по инициатива на омбудсмана, респективно българския принос в тази посока, в рамките на съществуващата конституционна уредба. Изведени са предимствата и проблемите при евентуална промяна на правната уредба на институцията на омбудсмана. Монографията завършва с библиографична справка и индекс.

Сред приносните моменти в изследването са препоръките на автора за прецизиране на конституционна регламентация на омбудсмана, с предложения *de lege ferenda*, за изчерпателно изброяване на административните услуги, под надзора на омбудсмана, уточняване на основанията за предсрочно освобождаване от длъжност на омбудсмана, което да е в правомощията единствено на Конституционния съд, процедура по отхвърляне на годишните доклади на омбудсмана, като форма на контрол върху дейността му. Предлага се и усъвършенстване на законови текстове като включването на дейността на юридическите лица в надзорната компетентност на омбудсмана, преодоляване на анонимността на жалбата и сигнала до омбудсмана, предлагането на добрата практика на националния

омбудсмана като указание за местните омбудсмани и съответни изменения в специалните закони, които предвиждат алтернативни форми на защита в сътрудничество с омбудсмана.

Към рецензирания труд, могат да бъдат направени **критични бележки**, свързани с утежнения каталог на решенията на Конституционния съд, произнесени по инициатива на омбудсмана и с непълния анализ на дейността на омбудсмана като Национален превантивен механизъм

4. Вторият монографичен труд, представен за участие в конкурса, е „Административнопроцесуалният кодекс. Критичен преглед на практиката по приложението и предложения за усъвършенстване на уредбата” на издателство ФЕНЕЯ, издаден през 2014 г., в обем от 387 страници. Изследването е изготвено в съавторство, като авторските части на кандидата са изведените в началото на труда: т.т. 1-21, 30-34, 36-40, 45-52, 60-62, 74-78, 101-114. Останалите части от труда, които не са разпределени между авторите, са създадени в условията на неразделно съавторство. Съавторът на кандидата, Васил Петров е задочен докторант в ЮФ на СУ ”Св. Климент Охридски” с научен ръководител М. Славова.

Трудът представлява критичен коментар на текстовете на АПК и практиката по приложението на АПК у нас, през призмата на европейското административно право и решенията на европейските съдилища. Изследването е принос по отношение на премахване на казуистиката при извеждането на принципите на административния процес, например принципа на съразмерност по чл. 6 АПК, понятията за видовете административни актове, понятието за оперативна самостоятелност, мълчаливия отказ на администрацията, и

изискванията за законосъобразност по чл. 146 АПК; по формите за засилване на защитата на правата, свободите и законните интереси на гражданите и организациите на граждани, и с оглед на предложенията за облекчаване на натовареността на съдилищата и реализиране на принципа на бързина и процесуална икономия, с цел приключване на делата в разумен срок. Следва да се отбележат въпроси като замяната на понятието «оперативна самостоятелност» с понятието «дискреционна власт» (с. 36 и с. 38); разграничаването на правомощията на кмета на общината като орган, който действа в изпълнение на държавната или на местната власт, анализа на разпоредбата на чл.127, относно приложението на принципите на административното право(с. 180); разширяването на съдебния контрол върху вътрешнослужебните актове и други.

Към рецензирания труд, могат да бъдат направени и някои **критични бележки**, свързани с прекалено критичния уклон на изложението. Работата би спечелила от по-конструктивния тон на анализа.

Критичните бележки не накърняват положителната оценка на рецензираните трудове, а са препоръка за бъдещите работи на кандидата.

5. Въз основа на изложеното изразявам мнението си, че кандидатът отговаря на законовите критерии и е изпълнил изискванията, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България за получаване научното звание професор. С оглед на приносите в рецензираните трудове, цялостното научно творчество и дългогодишната преподавателска дейност на кандидата,

препоръчам на журито да вземе решение, с което да даде научното звание “професор” по административно право и административен процес на доц. д-р **Мария Гавраилова Славова.**

София, 20.06.2014 г.

Рецензент:

(проф. д-р Сашо Пенев)